

LUGEMISISU

Teematund illustratsioonist

Kes kirjutab raamatusse jutud? Muidugi kirjanik.

Kes teeb raamatusse pildid? Raamatukunstniku kohta öeldakse ka illustraator.

Raamatu illustratsioon täiendab pildiga kirjaniku poolt loodud lugu.

Milliseid illustraatoreid sina tead?

MIDA ILLUSTRATOR TEEB?

- Loeb loo läbi
- Mõtleb, mida joonistada (tegelased, kus tegevus toimub, tähtsamad sündmused jutus jne)
- Mõtleb välja, millega joonistada
- Proovib ja otsustab
- Iga illustraator joonistab isemoodi!

Sageli jäävad meile raamatud meelde illustratsioonide järgi ja kui neid uuesti näeme, tulebki meelde, millest raamatus juttu oli. Lasteraamatutes on illustratsioonid eriti tähtsad. Nende järgi aimame kõigepealt raamatu sisu ja meeoleolu, saame arvata, kas tegemist on kurva, rõõmsa või põneva teosega. Samuti saame piltidelt kohe teada, kes on raamatu tegelased - loomad, lapsed, tulnukad või lumememmed. Pilte vaadates kujutame ette, mis raamatus toimub, kas tegelasel läheb hästi või halvasti. Pildid raamatus annavad tegelastele näod ja emotsioonid, panevad lugeja naerma ja nutma või tekitavad temas kõhedust.

Pildiraamatus täiendavad illustratsioonid lugu, õpikus või teadusraamatus aitavad teksti sisu selgitada.

- Millise raamatu pildid on sulle eriti hästi meelde jäänud?

Pilt raamatus on sageli lapse esimene kunstikogemus. Igasugune kunst on aga alati subjektiivne - mõni kunstiteos meeldib, mõni mitte. Ja nii ongi hea. Aga kunstiteos ja raamatuillustratsioon võib meeldida täiesti erinevatel põhjustel. See võib olla näiteks kõige naljakam, kõige ilusam, kõige hirmsam, kõige leidlikum, kõige kurvem, kõige vahvamate värvidega, kõige põnevam, kõige ägedamalt koledam. Mida rohkem kunsti vaatame, seda rohkem õpime erinevaid pilte hindama.

- Miks sinu käes oleva raamatu pildid sulle meeldivad?

Illustratsioone vaadates saame mõtelda veel mitme asja peale, näiteks:

KUIDAS SEE ON TEHTUD?

Mõnel kunstnikul on oma lemmiktehnika, mida kasutades tal pildid eriti hästi välja tulevad. Näiteks Piret Raud kasutab väga osavalt akvarellvärve (ehk vesivärve) ja joonistab peenikesi detaile musta tušši ja sulega. Regina Lukk-Toompere ja Viive Noor on samuti suurepäraseid akvarellvärvide kasutajad. Nemad kleebivad oma töödele lisaks erinevaid pabereid ja väljalõikeid. Sellist tehnikat nimetatakse kollaažiks. Anne Linnamägi ja Anu Kalm täiendavad oma akvarelle pliiatsiga joonistades. Anne Pikkov ja Ulla Saar joonistavad tušši, markerite ja pliiatsitega, värvivad joonistusi arvutiga, lisades põnevaid fakte ja mustreid. Catherine Zarip maalib akrüülvärvidega säravaid südamlikke pilte. Marge Nelk "lõikab ja kleebib"

arvutiprogrammi abiga fotosid kokku salapäraseks illustatsioonideks.

Pilte vaadates ei saagi alati täpselt teada, kuidas kunstnik need tegi, aga mõnus on proovida ära arvata.

- Millega sinule meeldiks raamatuid illustreerida?

KAS SEE PILT ON “NAGU PÄRIS”?

Mõni kunstnik võib olla eriti osav “nagu päris” kujutaja. Üks selline kunstnik on Ilon Wikland. Tundub, nagu võiksite tema joonistatud maailma elama asuda ja lastega koos mängida. Nad on nii tõelised. Mare Hunt on teinud mitmeid raamatuid, mille piltidel on vana aja lapsed, nende mänguajad ja elukeskkond. Mare Hunt on pikalt muuseumis töötanud, ta tunneb ja armastab vanu asju ja oskab neid täpselt kujutada. Huvitav on vaadata Gerda Märteni pilte. Mõni asi on siin täitsa nagu päris. Kuid, kas siis koer saab päriselt põlle ette panna ja pannkooke praadida? Kunstnik on illustatsioonidega loonud väga erilise ise välja mõeldud maailma.

- Miks on tore, kui raamatupildid on nagu päris?
- Miks on tore, kui kõik raamatupildid pole nagu päris?

KAS PALJU VÕI VÄHE?

Mõni kunstnik paneb pildile hästi palju detaile: asju, inimesi, loomi, ehitisi. Nii on näiteks Priit Pärna “Kilplaste raamatus” igal lehel kümneid tegelasi. Katrin Ehrlichi piltidelt leiab lisaks peategelastele hulganisti väikesi vahvaid olevusi. Pildil oleva onu taskus võib elada lind ja kohvikannus kaelkirjak, mööda lendavad maasikas ja kirju kala. Mõne teise kunstniku pilt on hästi selge ja “puhas” igasugusest lisadest. Lihtsat pilti ei ole alati kergem teha kui tihedat ja detailirohket. Kunstnik on võib olla palju kordi katsetanud, et just õige tulemuseni jõuda ja saja katsetuse hulgast kõige parema välja valinud.

- Millise raamatu lihtsad ja millise raamatu detailirohked pildid sulle meenuvad?

KELLELE - SUURTELE VÕI VÄIKESTELE!

Siililegi selge, et pisikestele joonistatakse teisiti kui koolilastele. Sageli on pikema tekstiga raamatute pildid mustvalged või vähese värviga. Hästi huvitavad on Marja-Liisa Platsi pildid raamatus “Maarius, maagia ja libahunt Liisi”. Need on tehtud hoopis kollase ja sinise värviga. Sama kunstnik on teinud tempokaid mustvalgeid pilte Mika Keräneni populaarsetele lastekrimkadele.

IGAL JUHUL IGA KUNSTNIK JOONISTAB ISEMOODI.

Isemoodi-omamoodi joonistama õppimiseks võib kunstnikul kuluda aastaid. Kunstniku äratuntavat stiili nimetatakse ka kunstnikukäekirjaks.

Ka siis, kui kirjaniku tekst on täpselt sama, tehakse pildid alati omamoodi. Vaata kasvõi, kuidas erinevad illustraatorid on illustreerinud raamatuid Onu Heinost, Triinust ja Taavist, Timbu-Limbust või jänesepojast, kes ei tahtnud magama jääda. Võrdle, mida on kunstnikud pildile pannud? Millise peategelase välja mõelnud?

Kasutasin siin tekstis näidetena Eesti illustraatoreid. Suurema tõenäosusega on nende piltidega raamatuid raamatukogudes kohapeal olemas. Ja tore oleks, kui Eesti laps ikka teaks Eesti illustraatoreid sama hästi kui ta Eesti kirjanikke teab ja meeles peab.

Mõnusat raamatutundi!
Kertu Sillaste